

WESSMAN·ODOTUS

ERKKI WESSMAN

ODOTUS

NTAMO

ODOTUS

ERKKI WESSMAN

ODOTUS

NTAMO

Alkuperäisjulkaisu WSOY, Porvoo 1965

Näköispainos ntamo, BoD – Books on Demand,
Neuersdtedt, Saksa, 2016

Julkaistaan oheislukemistona Markku Eskelisen
suomenkielisen proosan historiaan *Raukoilla rajoilla*
(Siltala, 2016).

Samanaikaisesti julkaistaan näköispainokset

Alpo Jaakola ja Ilkka-Juhani Takalo-Eskola:
Meri kiipeilee (1965)

K. A. Järvi: *Loinen* (1908)

Sinikka Kallio-Visapää: *Kolme vuorokautta* (1948)

Lauri Luoto: *Pakolaisena* (1925)

Maria Vaara: *Likaiset legendat* (1974)

Ilkka Vuotila: *Kuin lähtö* (1966)

© 2016 Oikeudenomistajat

ISBN 978-952-215-656-3

ntamo

2016

www.ntamo.net

I

Suljen silmäni.

Näen miten savupiipusta irronnut tiili liukuu kirs-
kuen peltikattoa myöten ja pysähtyy räystäällä ole-
van taitteen varaan.

Sitä ennen on savupiippu huojahtanut ja vanha
helposti mureneva laasti irrottanut otteensa tiilestä.
Koko vanha talo on vavahtanut. Hirret seinissä ta-
pettien ja rakennuslevyjen takana ovat liikahtaneet.
Tärähdys on saanut ne henkäisemään tilkkeiden pö-
lyä hiljaisen tuulen kuljetettavaksi. Ikkunat ovat
lentäneet siruina kadulle ja pihaan.

Olen paiskautunut valkeaksi maalattua suurta tiili-
uunia vasten ja selkäni on murtunut. Verta valuu suu-
pielestäni kapeana punaisena janana. Katosta leijai-
lee valkoista maalihilsettä ruumiini päälle. Kuolen
hiljaa itsökseni. Ja hänkin kuolee.

Sitä ennen olen tarttunut kiihkein hikisin käsin tuli-
tikkuun ja raapaissut ja sohaissut sentin mittaista tu-
lilankaa ja se on sähähtänyt vihaisesti.

Sitä ennen olen huutanut:

Hyvästi sitten!

Sitä ennen hän on älähtänyt:

Ei — älä . . .

Juuri sitä ennen olen tuntenut villinhurjanhullun
kiihkon tempautuvan irti palleastani ja kihisevän läpi
lihaksistoni samalla kun olen sanonut:

Panen saatana matalaksi koko hotellin!

Sitä ennen hän:

Mitä oikein aiot?

Ja minä juuri sitä ennen:

Teen lopun kaikesta — kaikesta!

2

Avaan silmäni.

Mitään ei ole tapahtunut. Istun yhä paikallani tässä
ikkunan vieressä ja katu on autio ja hiljainen ja ta-
pettien kukat nuokkuvat ja aivoni liimaavat näkyjä
ajan samentamaan lasiin.

Ikkunassa on kaksitoista puukehyksiin kiinnitettyä
ruutua rinnan ja päällekkäin; kuusi kummassakin ta-
sossa. Ne ovat vanhaa lasia ja vallan pirut panna
paikoilleen syksyisin. Sisemmässä silmiäni tasalla ole-
vassa ruudussa on vaakasuora palko joka katkaisee

kadulla kulkevat ihmiset omituisen näköisiksi. Ulomassa lasissa on juomu pystysuoraan. Kun ihmiset tulevat juovien yhtymäkohtaan he hytkähtävät kummallisesti.

Kyynärpäitteni alla on pöytä. Pöydällä on kahvipannu ja kuppeja joiden kyljissä kiimasta vauhkot hevoset hakkaavat kavioitaan vihreihin ruohotupsuihin. Siinä on myös sokeria ja kahvileipää. Kaiken alla on pellavainen pöytäliina johon kudotut silkkikuviot kiemurtelevat kuin käärmeet.

Allani on tuoli joka matalan selkänojansa vuoksi muistuttaa jakkaraa. Noja meni kerran rikki kun otin hänet syliini ja nojauduin sitä vasten. Panin liimaa väliin ja yhdistin osat puuruuvilla. Liitoskohtaa ei juuri huomaa. Ruuvin kanta jäi tuolin takapuolelle ja sauma on lähes olematon. Ruuvimeisseli hierti kämmenpohjaan rakon mutta tuolista tuli melko hyvä.

Olen helvetin väsynyt. Tulin kotiin juuri äsken ja takanani on armoton työpäivä verstaalla. Istun matalanojaisella tuolilla ja nojaan kyynärpäitäni pöytään. Tuen päätäni rystysiin ja katselen kadulle ikkunasta joka vääristää ihmiset ja vastapäiset rakennukset. Odotan.

Ikkunasta näen nupukiviä, juovan harmaata graniittia, juovan pystylaudoitusta, juovan peltikattoa, juovan öistä taivasta, sitä ja tätä. Katulamppu ikku-

nan kulmassa näyttää keltaiselta ja jos siristää silmiä näkee siitä lähtevät säteet.

Kadun toisella puolella oleva talo ei erotu selvästi. Lyhty valaisee siitä vain osan. Tunnen silti sen hyvin. Graniittijuovassa on pieniä mustia luukkuja joista ajetaan syksyisin pilkottuja puita naapurin talvitarpeiksi. Vaakalaudoituksessa on ikkunoita. Räystään alla on kesykyyhkyjen käyttämiä pikkuaukkoja ulla-kolle. Kaikki ikkunat ovat pimeitä. Kaupunki nukkuu miltei.

Ajatuksissani kirjoitan hänen nimensä graniittijalustaan ja lautaseinään ja ikkunoihin ja pöytään eteeni ja öiseen taivaankanteen ja seinälle nuokkuvien kukkien lomaan ja odotan ja odotan ja odotan.

Hän on poissa ja katu on hiljainen ja autio.

3

Suljen silmäni.

Ajattelen hänet mustaan autoon joka seisoo pysäköitynä jossain sivukadulla ja jossa tuoksuu bensii-nille. Ajattelen hänet kiimaan ja hurmioon:

Aah!

Aah!

Ah!

A-a-a-aah!

Ajattelen että tänään ja tällä hetkellä voi olla enemmän kuin viime viikolla. Hän ei silloinkaan ollut täällä kun palasin iltavuorosta. Odotin aika kauan. En osannut muuta kuin odottaa. Hän ei tullut. Lähdin kävelemään syksyyn.

Kahden kadunkulman päässä täältä seisoj musta auto aivan katulyhdyn alla. Hän istui ohjaajan vieressä. Näin heidät aivan selvästi kun tulin kulman takaa.

Jäin seisomaan auton viereen.

Hän avasi oven ja astui kadulle.

Auton renkaat ulvahtivat kun Ernstin näköinen kaveri kiihdytti voimakasta moottoria. Katulyhdyn heittänyt varjot heilahtelivat mustalla asfaltilla. Pihojen puut suhisivat hiljaa. Kaupunki oli miltei äänetön. Kulman takana kaveri vaihtoi kirskahtaen.

4

Etsin itselleni kupin ja nostan punaisen suojuksen kahvipannun päältä. Huomaan että pannu on jo aivan kylmä. Hän on siis lähtenyt aika kauan sitten.

Nostan pannun liedelle ja käännän virran päälle. Valo himmenee vähän.

Hetken kuluttua pannu alkaa naksuttaa terävästi. Se poukahtelee lämmetessään. Luulen että pannun ja sähkölevyn väliin on joutunut kosteutta joka höyryntyy ja purkautuu paukahdellen.

Pannun naksuttaessa tuijotan vastapäisiä ikkunoita ja mietin mitä niiden takana tapahtuu.

Ehkä siellä valvoo joku joka on minun kaltaiseni mutta joka ei millään tavalla muistuta minua. Ehkä hän valvoo siellä naisensa kanssa. Sellaisen naisen joka on niinkuin hän tai joka ei ole. Ehkä he vuoteessa maaten suunnittelevat vaatteita, asunto-osaketta tai televisiota. Ehkä heillä on juuri ollut hui-pentuman hetki ja he ovat raukeita ja valmistautuvat nukkumaan syvää rauhallista unta mutta polttavat sitä ennen totuttuun tapaansa tupakan. Tai ehkä mies on kärsimätön sen vuoksi että hän naista kosketellessaan huomaa tämän reisien välissä jotakin vierasta joka on kiinnitetty lukkoneulalla housuihin. Tai jos siellä on oikein valjaat sitä varten. Ehkä mies ei tämän takia saa unta vaan valvoo ja kuuntelee yön hiljaisuutta. Tai ehkä nainen kuorsaa niinkuin hän tekee joskus. Ehkä mies on hermostunut ja haluaisi työntää tyynynkulman naisen hampaiden väliin. Tai ehkä se onkin nainen joka valvoo. Ehkä nainen tui-

”Erkki Wessmanin *Odotus* (1965) on syyttä unohdettu romaani, koska sen yhdistelmä nopearytmistä kerrontaa (vajaa 200-sivuisen romaanin on jaettu 79 numeroituun lukuun) ja toiston varaan kekseliäästi nojautuvaa skenaarioiden rakentelua on suomalaisessa kirjallisuudessa hyvin harvinainen. Lisäksi *Odotus* toteuttaa omat fiktiiviset premissinsä paremmin ja johdonmukaisemmin kuin monet 1960-luvun juhlituista ja kokeellisiksi väitetyistä romaaneista.”

– Markku Eskelinen: *Raukoilla rajoilla. Suomenkielisen proosakirjallisuuden historiaa*, Siltala 2016

